

Sveriges ende generalagent för masurbjörk

För en ökad mångfald i skogen

En passionerad och i skogsfrågor initierad man vilken brinner för att skapa ökad mångfald i Sveriges alla skogar genom att ståndortsanpassa skogsbruket och att titta på lövträdens möjligheter istället för att stirra oss blinda på de traditionella bestånden av tall och gran.

Detta är Bengt-Elis Pettersson från gården Sikanäs utanför Sävsjö, tillika landsbygdsutvecklare vid Sävsjö kommun.

SÄVSJÖ

av Mickan Thor

Ett par timmar i skogarna runt den vid Vallsjön belägna gården Sikanäs i sällskap med den kunnige och besjälade Bengt-Elis Pettersson gör nog den mest inbitne skogsbonden intresserad att plantera lövträd i sina egna skogsbestånd.

Sunt bondeförnuft

Målmedvetenheten och den brinnande entusiasmen för en ökad mångfald i skogen genom att ståndortsanpassa skogsbruket är otvetydig hos Bengt-Elis som utbrister;

– Vi måste ha rätt trädslag på rätt sorts mark, vi kan inte ha all uppe på en torr talkulle eller sätta tall nere i våtmarker. Det gäller att läsa av naturen och plantera de trädslag som trivs just där och därmed har bäst förutsättningar att växa - det är rent sunt bondeförnuft egentligen.

Högre avkastning

Bengt-Elis menar att de senaste stormarnas ödeläggelse av skogsbestånden till viss del pekar på att vi idag inte har ett tillräckligt ståndortsanpassat skogsbruk. Dagens bönder och skogsägare har inte råd, eller förfalldel inte heller entusiasm kvar, att driva skogsbruk för skojs skull.

– Vi bönder måste helt enkelt kunna tjäna pengar på de marker vi har för att kunna hålla dem igång, och då måste vi titta på nya sätt att få ekonomi i vårt skogsbruk. Varför då inte odla lövträd exempelvis masurbjörk, lönn eller körsbär vilka ger en avsevärt högre avkastning?

Mer jobb

– Det är visserligen lite mer skötsel och pyssel med att sätta små bestånd av olika lövträd men det har man igen, säger Bengt-Elis. Det kanske inte blir du själv som skördar resultatet av skogsbruket utan nästa eller nästnästa generation. Men det är ju så det ska vara, vi lånar ju bara den här platsen och den här jorden en kort tid – då gäller det att göra det klokaste och bästa utav det.

Bättre lösningar kommer

Idag är det tyvärr inte helt enkelt vara en mångfacetterad skogsbrukare med ett brett miljöhållningstagande. Hos de stora skogsbolagen finns ett

”Vi måste sträva efter en större mångfald i skogen genom att ståndortsanpassa skogsbruket och väva in betydligt mer löv”, menar lövträentusiasten Bengt-Elis Pettersson. Foto: MICKAN THOR

förvånande svårt intresse för att ta hand om råvaran för lövträ, inte minst på grund av att det i stort sett alltid handlar om små kvantiteter.

– De stora skogsbolagen måste ta sitt ansvar för att lösa bland annat logistikproblemen för lövträ, menar Bengt-Elis som tillägger att han ändå tror på bättre lösningar framöver då han är övertygad om att fler och fler kommer att välja löv.

Generalagent

Det var för övrigt svårigheten att få de stora etablerade skogsbolagen intresserade av att saluföra plantor av olika lövträslag som gjorde att Bengt-Elis själv tog kontakter med bland annat en plantskola i Finland vilka är världsbäst på klonade masurbjörksplantor. Sedan i våras är han själv generalagent i Sverige och erbjuder masurplantor i björk, asp, rönn, gråal och klippal men även specialplantor som sockerlönn, pelarasp, blodhägg, amerikansk häggkörsbär, pelarrönn, ornäsbjörk och rödbladig glasbjörk.

Enorma potentialer

Men det räcker inte att bara tillhandahålla plantor och ändra attityden till skogsbruk. En minst lika viktig del för att det ska lyckas med löv är att finna bra avsättningsområden.

Det finns idag en lång tradition för användandet av löv inom exempelvis svensk möbelindustri men enligt Bengt-Elis finns enorma potentialer för användandet av löv också i byggbranschen.

– Det krävs att någon/några blir föregångare för användandet av lövträ i byggbranschen och att fler produkter av lövträ

”Det går att göra otroligt vackert och synnerligen hållbar panel av lövträ, men var kan du som kund få tag på mer än tall- och granpanel då du går till en affär”, säger Bengt-Elis.

FAKTA

Masur. Onormalt orienterade celler och årsringar hos virke. Strukturen är flammig och vågig, ibland med mörka barkedement, brun masur, som har bildats genom att kambiet vid trädets diameter tillväxt är efter år spruckit och successivt läkts. Såravvunden med dess barkedement har därvid vallats över. Masurvirke bildas ibland hos lövträd som björk, alm och lönn och är sällsynt hos tall.

Masurbildningen anses genetiskt betingad. Ej sällan uppträder fiberstömingar i form av knölar på stammen, s.k. kosor, masurknölar m.m. Orsaken till denna förekomst är inte helt klarlagd. En annan typ av masur uppkommer när lövträd bildar en stor mängd sovande knoppar inom ett starkt begränsat område, ofta synliga som bulor på stammens nedre del. Detta är vanligt hos t.ex. klippal och alm, och det utarbetade virket kallas alrot resp. almrot. Masurvirke är hårdare och har en större klyvhållfasthet än normalt virke.

Inom möbelindustrin och slöjdhanteringen är masurvirke, framför allt brun masur, synnerligen eftertraktat p.g.a. sin vackra struktur.

Trä med masurbildningar har använts för finare snickeriarbeten, massiva eller i faner. Svarvade dryckeskärl i masurlönn förekommer i Nord- och Västeuropa under medeltiden. I Sverige är framställning av skålar, bågare m.m. i masurträ känd sedan 1500-talet, tidigast i Västergötland.

Källa: NE